

Вишиванюк В.Ю.

Використання тестів у навчальному процесі як методу підготовки до складання ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок»

Кафедра внутрішньої медицини №1, клінічної імунології та алергології (зав. каф. – проф. Р.І.Яцишин)
Івано-Франківського національного медичного університету

Резюме. У статті обґрунтована доцільність застосування тестування як способу контролю знань студентів, що сприяє кращій підготовці до ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок» та поліпшенню якості підготовки фахівців. Тестові завдання дають можливість розширити спектр підготовки, навчити мобілізуватися та вирішувати конкретні задачі за обмежений час.

Ключові слова: кредитно-модульна система, навчальний процес, тестовий контроль знань, ліцензійний інтегрований іспит «Крок».

Однією із основних проблем сучасної освіти є підвищення її якості. Найважливішим складовим компонентом цієї проблеми та умовою пошуку шляхів підвищення якості освіти є розробка об'єктивних засобів і критеріїв оцінювання досягнень студентів вищих навчальних закладів.

Процес реформування освіти є складною, довготривалою справою, але в контексті глобалізації зміни в структурі освіти неминучі, і цей процес європейських реформ дуже швидко просувається вперед. Європейські вищі навчальні заклади взяли на себе завдання створення європейського простору вищої освіти відповідно до основних принципів Болонської університетської хартії 1988 року. В травні 2005 року Україна приєдналась до Болонського процесу і чітко визначила орієнтири на входження в європейський освітній і науковий простір [1, 4].

Європейська система оцінювання рівня знань, що використовується у країнах-учасниках Болонського процесу, передбачає 7 ґрадацій оцінки, на відміну від традиційної для університетів України чотирибальної системи оцінювання (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). Тому підвищуються вимоги до засобів діагностики рівня знань. Перевірка знань має здійснюватися об'єктивно, швидко, охоплювати весь матеріал навчального курсу, давати результат з чітким розмежуванням. Цим вимогам відповідає метод тестування [2, 3].

Тестування як спосіб контролю знань студентів використовується у Івано-Франківському медичному університеті з 2005 року. За цей порівняно невеликий час напрацьовано певний досвід зі створення та використання тестів вихідного та кінцевого рівня знань для кожного заняття, розроблено збірних тестових завдань для підготовки до кроку. Створені тести апробовано під час проведення атестацій студентів, що довело доцільність їх впровадження, насамперед з точки зору повнішого охоплення матеріалу дисципліни, зменшення тривалості проведення та перевірки контрольних робіт.

Тести, які використовуються, повинні відповідати таким критеріям: валідність, доступність, індивідуальність, надійність, емність, інформативність. На одне тестове завдання рекомендується давати 15-30 секунд залежно від його складності. Тест стандартної довжини має 30-60 завдань і, таким чином, триває 10-20 хвилин. У разі комп'ютерного тестування результати тесту обробляються миттєво, а у разі використання тесту на паперових носіях – перевірка займає близько 1 хвилини на 1 роботу.

Паперові тести дозволяють провести одночасне тестування великої групи студентів з однакових завдань, а, отже, рівень знання кожного студента оцінюється об'єктивно. Крім того, суттєво скорочується потреба у тестових завданнях, що дозволяє прискіпливіше ставитися до їхньої якості.

Досвід показав, що тестування сприймається студентами краще, ніж усне опитування чи контрольна робота. Під час тестування студент змушений самостійно приймати рішення щодо вибору вірної відповіді, що є важливим і необхідним для майбутнього фахівця.

За умови грамотного складання тестів та правильного

їх використання тестування виявляє всі свої переваги як один з найдосконаліших способів діагностики знань.

Процес контролю – це одна з найбільш трудомістких і відповідальних операцій у навчанні, зв'язана з гострими психологічними ситуаціями як для студентів, так і для викладача. З іншої сторони, його правильна постановка сприяє поліпшенню якості підготовки фахівців.

Систему контролю утворюють іспити і заліки, усне опитування, контрольні роботи, колоквиуми, реферати, семінари, лабораторні роботи. Такі методи контролювання успішності студентів у даний час використовують більшість навчальних закладів. Вибір форм контролю залежить від мети, змісту, методів, часу і місця.

Перераховані методи діагностування успішності студентів мають ряд недоліків, зокрема:

- досить часто виявляються розбіжності вимог різних викладачів, відмінності в їхньому рівні строгості при оцінці тієї самої відповіді;

- розходження в професійній кваліфікації;

- при організації поточних перевірок знань великого числа студентів, коли оцінювання проводиться, головним чином, лише за формальними критеріями, спостерігається завантаженість викладача рутинною роботою, зв'язаною з великим обсягом інформації, що потрібно підготувати, обробити і проаналізувати за відносно короткий проміжок часу;

- можлива неупередженість викладача (по психологічних та інших причинах) до оцінки відповідей деяких студентів;
- іноді оцінки, що виставляються студентам, виявляються недостовірними через побоювання викладача, що вони будуть використані для оцінювання роботи самого викладача;

- труднощі, що пов'язані зі специфікою традиційної форми перевірки знань (відсутність чітко сформульованих стандартів знань і конкретно обкреслених обсягів умінь, достатніх для кожної позитивної оцінки).

- труднощі, пов'язані зі студентами: використання шпаргалок, списування, “взаємодопомога” на іспиті, що спотворює вірогідність оцінки знань студентів і заважає викладачу об'єктивно глянути на якість своєї педагогічної роботи;

- прийнята методика прийому екзаменів з 3-4 питань у квитку не дозволяє оцінити повноту освоєння матеріалу і провокує списування.

На сучасному етапі при оцінці знань студентів перераховані проблеми в більшій мірі нівелюються використанням такої форми контролю як тестування.

Тести – це досить короткі, стандартизовані чи не стандартизовані задачі, що дозволяють за порівняно короткі проміжки часу оцінити викладачами і студентами результативність пізнавальної діяльності студентів, тобто оцінити ступінь і якість досягнення кожним студентом цілей навчання. Для того, щоб правильно відповісти на питання, що входять у тест, необхідні знання конкретних фактів. Старанний студент, що має гарну пам'ять, без праці може знайти правильні відповіді в завданнях тесту.

Аналіз отриманих результатів показав, що протягом семестру в студентів, здатних до навчання, від тесту до тесту збільшується число повних відповідей на завдання з різноманітними відповідями. На думку дослідників, така методика дозволяє вважати курс опрацьованим, якщо виконано 70% завдань.

При створенні тестів виникають певні труднощі в частині формування шкали оцінок правильності виконання завдань студентами.

Оцінка знань – один з істотних показників, що визна-

чають ступінь засвоєння студентами навчального матеріалу, розвитку мислення, самостійності. Крім того, оцінка слугуватиме однією з основ для рішення питання про призначення стипендії та її розмір (підвищенні за високі навчальні досягнення), перевід з курсу на курс, видачу диплома. Оцінка повинна спонукати студента до підвищення якості навчальної діяльності. В існуючих системах тестування передбачається, що викладач-екзаменатор заздалегідь вибирає визначену шкалу оцінок, тобто встановлює, наприклад, що, якщо випробуваний набирає від 31 до 50 балів, то він одержує оцінку "відмінно", від 25 до 30 балів – "добре", від 20 до 24 – "задовільно", менш 20 – "незадовільно". Очевидно, що при формуванні такої шкали оцінок велика частка суб'єктивізму, оскільки тут багато чого буде залежати від досвіду, інтуїції, компетентності, професіоналізму викладача. Крім того, вимоги, пропоновані різними викладачами до рівня знань студентів, коливаються в дуже широких межах.

При складанні завдань тесту слід дотримуватися ряду правил, необхідних для створення надійного, збалансованого інструмента оцінки успішності оволодіння визначеними навчальними. Тест не повинний бути навантаженим другорядними термінами, несуттєвими деталями з акцентом на механічну пам'ять, яка може бути задіяна, якщо в тест включати точні формулювання чи фрагменти з підручника. Завдання тесту повинні бути сформульовані чітко, коротко і недвозначно, щоб всі студенти розуміли зміст того, що в них запитується. Важливо простежити, щоб жодне завдання тесту не могло слугувати підказкою для відповіді на інше.

Варіанти відповідей на кожне завдання повинні підбиратися таким чином, щоб виключалися можливості простого здогаду чи відкидання свідомо невідповідної відповіді.

Важливо вибирати найбільш прийнятну форму відповідей на завдання. З огляду на те, що питання, яке задається, повинно бути сформульовано коротко, бажано також коротко й однозначно сформулювати відповіді.

Задачі для тестів повинні бути інформативними, відпрацьовувати одне чи декілька визначень. При цьому тестові задачі не можуть бути занадто громіздкими чи занадто простими. Варіантів відповідей на задачу має бути, по можливості, не менше п'яти. Як невірні відповіді бажано використовувати найбільш типові помилки.

Одним з недоліків тестового методу контролю знань студентів є те, що створення тестів, їхня уніфікація й аналіз – це велика кропітка робота. Щоб довести тест до повної готовності до застосування необхідно кілька років збирати статистичні дані.

Можливе виникнення й інших труднощів. Досить часто зустрічається значний суб'єктивізм у формуванні змісту самих тестів, у доборі і формулюванні тестових питань, багато що також залежить від конкретної тестової системи, від того, скільки часу приділяється на контроль знань, від структури включених у тестове завдання питань і т.д.

Але не дивлячись на зазначені недоліки тестування як методу педагогічного контролю, його позитивні якості багато в чому говорять про доцільність використання такої технології в навчальних закладах.

До переваг варто віднести:

- значна об'єктивність і, як наслідок, більше позитивне стимулююче вплив на пізнавальну діяльність студента;
- виключається негативний вплив на результати тестування таких факторів як настрій, рівень кваліфікації та інших характеристики конкретного викладача;
- універсальність, охоплення всіх стадій процесу навчання.

Тестування багатofункціональне. Воно дозволяє швид-

ше зрозуміти, як далі працювати з даним студентом, а також допомагає лектору скорегувати курс.

За допомогою тестування можливо одержати не усі необхідні характеристики. Наприклад, такі показники, як вміння конкретизувати свою відповідь, охарактеризувати її прикладами, знання фактів, вміння зв'язано, логічно і доказово виказувати свої думки, вміння, навички діагностувати тестуванням неможливо. Це значить, що тестування повинно поєднуватися з іншими (традиційними) формами і методами перевірки. Правильно діють ті викладачі, які, використовуючи письмові тести, дають можливість студентам усно обгрунтувати свої відповіді.

У підсумку варто зазначити, що використання з 1 курсу тестування студентів, допоможе об'єктивно провести підготовку до ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок», що проводиться з метою визначення професійної компетентності майбутніх лікарів, які готуються Центром тестування професійної компетентності при Міністерстві охорони здоров'я України за участі більшості вищих медичних навчальних закладів держави.

Систематичне проведення контрольних заходів за допомогою складених на вищому рівні інструментів контролю дозволяє формувати висококваліфікованих фахівців, готових застосовувати накопичений багаж знань у будь-яку хвилину.

Література

1. Визначення та забезпечення цілей навчання у медичних вищих навчальних закладах відповідно до чинних державних стандартів та принципів Болонського процесу: метод. посібник / В.М. Казаков, І.С. Вітенко, О.М. Талаласко [та ін.]. – Донецький мед. ун-т. – К.-Донецьк, 2007. – 100 с.
2. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах (метод. посібник). – К., 2006. – 84 с.
3. Мишанич Г.І. Медична та фармацевтична освіта в умовах Болонського процесу / Г.І. Мишанич // Внутрішня медицина – 2007. – №3 (3). – С. 134–143.
4. Підаєв А.В. Болонський процес в Європі. Що це таке і чи потрібний він Україні? Чи можлива інтеграція медичної освіти України в Європейський освітній простір? / А.В. Підаєв, В.Г. Передерій. – Одеса: Одеський держ. мед. ун-т., 2004. – 190с.

Вышиванюк В.Ю.

Использование тестов в учебном процессе как метод подготовки к сдаче лицензионного интегрированного экзамена «Крок»

Резюме. В работе обосновано использование тестирования, как способа контроля знаний студентов, что ведет к лучшей подготовке к лицензионному интегрированному экзамену «Крок» и улучшению качества подготовки специалистов. Тестовые задания дают возможность расширить спектр подготовки, научить мобилизоваться и решать конкретные задачи за ограниченное время.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, учебный процесс, тестовый контроль знаний, лицензионный интегрированный экзамен «Крок».

Vyshyvanyuk V.Yu.

The Application of Tests in the Process of Specialists' Training as a Method of Preparing for the License-Integrated Test «Krok»

Summary. This article proves the expediency of tests as a way of students' knowledge control which improves the process of preparation to the license-integrated test «Krok» and the improvement of specialists' training quality. Tests make it possible to expand the range of training, teach and mobilize to solve specific problems for a limited time.

Key words: credit-module system, educational process, test control of knowledge, license-integrated test «Krok».

Надійшла 26.11.2012 року.